

3es Jornades Disseny per viure

Diversitat funcional, pròtesis i ciborgs

El disseny com a mediador entre nosaltres i les nostres capacitats

21, 22 i 23 de novembre 2018, Museu del Disseny de Barcelona

En aquestes jornades intentarem oferir una mirada propositiva al voltant de la diversitat funcional. Tots, en algun moment, sigui per malaltia, edat, accident o simplement per haver-nos trencat una cama no respondrem al cos normatiu. Normalment les pròtesis externes ens ajuden a obtenir unes capacitats retallades. En realitat tots utilitzem pròtesis, de les ulleres a la roba, del llenguatge als mòbils, estem envoltats d'eines que augmenten les nostres capacitats.

Durant tres dies veurem idees, propostes, projectes, que exploren com el disseny pot fer de mediador entre nosaltres i les nostres capacitats o la manca d'elles. Tecnologia, disseny, empatia i una mirada social poden transformar en empoderament una situació inicial de discapacitat. Des de l'art a l'esport, dels còmics de superherois al documental, una ullada transversal a un tema complex però alhora engrescador.

Unes jornades d'accés gratuït, comissariades per Òscar Guayabero, per conèixer projectes, experiències i reflexions sobre el disseny conscient i l'accessibilitat.

PROGRAMA

Dimecres, 21 de novembre

18.00-20.00 h

"Cada quinze dies" un documental de Laura Huguet i Joan Tisminetzky.

El documental segueix durant tres anys en Carlos, un pare sordcec i la seva filla adolescent, la Paula. Veurem com una persona extraordinària resol els problemes de la seva vida diària però sobretot com afronta la responsabilitat del creixement de la seva filla adolescent. A l'horitzó, la implantació d'un xip a l'ull i l'esperança de recuperar la visió.

Els realitzadors diuen: "Vam voler desplaçar la discapacitat del Carlos i la seva força de voluntat del centre d'atenció del documental. Tasca difícil, perquè en Carlos és un sordcec molt actiu i ple de força. Però són les dificultats comunicatives entre un pare i una filla el que ens permet a nosaltres (oients i espectadors) identificar-nos amb les friccions i complicitats del documental."

Després de la projecció es farà un **col·loqui** amb els realitzadors i el protagonista de documental.

[Veure tràiler](#)

Dijous, 22 de novembre

Disseny conscient i diversitat funcional

CONFERÈNCIES/ 11.00-12.30h

Raúl Goñi "*Disseny atent*"

"Històricament allò sensorial, més enllà de la vista, no s'ha desenvolupat". Pallasmaa J. (2005).

El disseny ha de plantejar la recuperació i redescobriments de les nostres capacitats sensorials. Aquestes ens poden fer percebre l'entorn de forma més completa i a més ens obren noves portes cap a l'emoció. El disseny sensorial ha de contenir un missatge profund, que ajudi a enaltir el respecte i la cura de l'entorn natural i urbà. Ha de ser un disseny atent, un disseny adaptable, evolutiu i flexible, més d'acord amb la nostra realitat actual i al futur que ve.

L'antidissenyador Raúl Goñi explicarà com a partir dels seus projectes ha investigat formalment i conceptualment altres maneres d'acostar-se a persones i entorns.

Manu González "*Superpròtesis, enginyeria biònica en el món del còmic*"

Sovint les capacitats sobrehumanes dels superherois no vénen de la seva genètica sinó de pròtesis afegides. Cadires de rodes futuristes, pròtesis poderoses, ciborgs del futur, res és impossible amb la tecnologia dels còmics.

Un recorregut humorístic i alhora reflexiu sobre el paper de les pròtesis a les vinyetes.

Manu González, periodista i escriptor expert en còmic i literatura fantàstica, és autor, entre altres títols de "*Dioses, héroes y superhéroes*".

Javier Aragón "*Tdotex Moda inclusiva*"

L'empresa Tdotex amb seu a La Rioja és una marca de moda inclusiva que crea peces adaptades per a persones amb necessitats específiques o mobilitat reduïda, amb especial atenció en el disseny i amb la filosofia que la moda és una eina d'inclusió social. Produeixen peces que són fàcils d'usar ajudant així a la independència i la qualitat de vida de la persona. Dissenyen amb patrons específics per confeccionar pantalons adequats per a persones usuàries de cadira de rodes, botons imantada per a persones amb problemes de psicomotricitat fina a les mans o jerséis i peces amb obertures laterals per a persones amb dependència o mobilitat reduïda. També

incorporen en alguns models un sistema de geolocalització desenvolupat especialment per a persones amb autisme, o demències, com per exemple l'Alzheimer.

PRESENTACIÓ DE PROJECTES/ 12.30-14.30 h

Les **escoles de disseny** de la ciutat presenten una selecció projectes destacats que reflexionen i proposen solucions a reptes creatius que plantegen situacions de diversitat funcional

Participen:

Escola Elisava /*Asimetrías. Itinerarios Corporales*

Escola Massana/*Colour Code*

Escola IED/*Toyota Mobility Challenge*

Escola Eina/*Pròtesi pel Trail Running*

Escola IDEP/*Daltonisme, una realitat amagada*

Escola ESDAP (Llotja)/ *Syntsis*

Escola LCI

Escola Bau

Presentacions de projectes **d'entitats**.

Ateneu de Fabricació de les Corts: “Beneficis de la producció digital en l'àmbit de la inclusió”

Joguines sexuals per a persones amb paràlisi cerebral, etiquetes inclusives, maleta pedagògica i pròtesi digital.

L'Ateneu de Fabricació de les Corts és un espai de creació vinculat a les noves tecnologies impulsat per l'Ajuntament de Barcelona i gestionat per l'Associació Esclat. Un espai on ciutadans i ciutadanes, entitats, organitzacions, universitats, escoles, instituts i empreses, es poden implicar en un laboratori de creació digital, vinculant-se en projectes que millorin la vida de les persones.

Institut Guttmann: “L'accessibilitat a les tecnologies de la informació i la comunicació”

Anna de Pobes, terapeuta ocupacional de l' Institut Guttmann explicarà diferents sistemes d'accessibilitat a les noves tecnologies tant als ordinadors com als dispositius mòbils per a persones amb diversitat funcional física.

El cos normatiu, el cos alterat i els humans com a cíborgs

CONFERÈNCIES 16.00-19.45 h

Fernando Broncano. “Cossos independents en espais de dependència”

El disseny és una activitat de transformació de la cultura material que té compromisos d'ordre filosòfic, ètic i polític. Els dissenys orientats a la diversitat funcional es troben sotmesos a dues paradoxes: així, el disseny és una activitat transformadora però la transformació del mitjà pot estar orientada a reproduir merament el que ja existeix; per això ens plantegem: es poden crear espais d'autonomia que no siguin resultats de concepcions individualistes, desarrelades i asocials?

La proposta serà crear espais de dependència i entrellaçament comunitari que, no obstant això, permetin i animin a una vida independent.

Fernando Broncano és Catedràtic de Filosofia de la Ciència a la Universidad Carlos III de Madrid i Doctor en Filosofia per la Universitat de Salamanca. El camp general del seu treball és la noció de racionalitat tant en els seus aspectes teòrics, epistèmics, com pràctics. Pel que fa a la racionalitat pràctica s'ha orientat cap a la filosofia de la tècnica: habilitats, plans, capacitat de disseny col·lectiu, etc. Manté una actitud militant contra la divisió de la cultura en cultura científica i humanística. Considera que l'experiència estableix l'escala de tota activitat humana. Entre els seus llibres destaquen: *Mundos artificiales* (2000 Paidós), *La melancolía del ciborg* (2009, Herder), *La estrategia del simbiote* (2012, Delirio Editorial) i el recentment publicat *Cultura es nombre de derrota. Cultura y poder en los espacios intermedios* (2018) Salamanca, Editorial Delirio .

Paloma G. Díaz. “Destapa el control”

La tecnologia digital ha canviat en els últims anys la manera de treballar, de relacionar-nos i de gestionar la nostra vida quotidiana. Mai havíem tingut un accés a tants continguts però la “vida digital” s'ha convertit en una gran trampa i en el sistema de manipulació global més gran de la història.

Les grans corporacions han aconseguit implantar-se a les nostres vides de manera que es confon el límit entre allò real i allò virtual, i el vertader del fals. Sabem quines són les regles imposades per les empreses digitals? com aconsegueixen dissenyar necessitats i dependències? som conscients de com arriben a influir en les nostres idees o comportaments? Conèixer i difondre les regles del joc i les interdependències tecnològiques de les corporacions, pot impulsar actituds individuals i línies de treball perquè la transparència i la llibertat s'imposin i prevalguin en el nostre entorn.

Paloma G. Díaz. Dissenyadora i investigadora, és docent especialitzada en noves tecnologies i Media Art, al seu blog *Uncovering Ctrl* tracta la relació entre les practiques artístiques digitals i les tecnologies de vigilància i control.

Albert Llovera

Albert Llovera és una pilot professional de ral·lis. Als 19 anys es va quedar paraplègic, després d'un accident d'esquí, esport en el qual competia professionalment. Des d'aquell moment i en cadira de rodes ha arribat a l'alta competició de bàsquet i des de principis dels 90 és pilot de vehicles de motor. Ha participat a diversos campionats mundials i a diverses edicions del Dakar.

Col·labora amb diferents empreses en el disseny d'adaptacions de vehicles aportant sobretot la seva experiència per a què el disseny dels comandaments millori l'adaptabilitat als diferents tipus de limitacions de mobilitat. També treballa en la millora del disseny de cadires de rodes perquè s'adaptin millor a les necessitats de l'usuari.

Divendres, 23 de novembre

Mirades a la diversitat

CONFERÈNCIES /10.30-13.00 h

Kelly Arrontes. *“Ceguesa. Quan l'ART flueix com l'aigua”*

Kelly Arrontes és una artista cega que va pintar aquest any un gran mural de 250 metres lineals al Parc Científic de Barcelona amb el títol “L'aigua és vida”. L'obra, que representa diferents estats de l'aigua té una estreta relació amb els estats d'ànim de l'artista i amb la manera en què percep el món. Arrontes ens parlarà del seu procés creatiu.

Llicenciada en Belles Arts per la Universitat de Barcelona on va entrar malgrat tenir només un 15 i un 20% de visió i haver de competir amb 800 aspirants per 150 places. Al llarg de la seva vida artística ha conviscut amb la pèrdua gradual de la visió: un accident de trànsit, despreniments de retina i un altre accident el 2013 van deixar-la només amb un 9% de restes visuals, té la condició de ceguesa legal i és membre de l'ONCE.

www.arrontes-arts.com

Xavier Duacastilla. *“Codi de Barris, la ciutat des de l'activisme divers”*

La ciutat de Barcelona vista a través de la mirada del reporter Xavi Duacastilla, col·laborador des de fa més de dos anys del programa Codi de Barris de betevé. En els seus reportatges analitza i reivindica les condicions d'accessibilitat de la ciutat des del punt de vista de qui va en cadira de rodes i qui té altres diversitats funcionals, sensorials i intel·lectuals.

Xavier Duacastilla és un activista del Moviment Diversitat Funcional, participa també en diversos projectes de disseny lliure per a la mobilitat de persones amb discapacitat, és també performer ballari de dansa integrada. Des del 2016 és el reporter d'accessibilitat del programa de televisió Codi de Barris de betevé des d'on parla, sobre el terreny, de la necessitat de garantir una ciutat accessible per a tothom.

<https://beteve.cat/codi-de-barris/xavi-dua/>

Eugenio Vega. *“Diversitat funcional, disseny i educació”*

Els avanços socials mostren que el reconeixement de la diversitat funcional no és tant un problema com una oportunitat per aconseguir una societat veritablement democràtica. D'altra banda, el disseny s'ha vist en la necessitat d'incorporar nous processos, aliens a la vella retòrica industrial. Si bé l'expressió “innovació social” està perdent el seu sentit inicial, la tradicional concepció del disseny es veu sotmesa a una crisi d'innegable importància. Les escoles de disseny intenten comprendre aquests canvis per donar una resposta a aquestes transformacions socials i tecnològiques.

Eugenio Vega, docent i doctor en Belles Arts i en Ciències de la Informació és president de la Confederación de Escuelas de Artes Plásticas y Diseño.

Col·laborador de la revista Experimenta y traductor també de llibres sobre metodologia i disseny d'autors com Ezio Manzini, John Thackara o Bernard E. Bürdek. Ha publicat estudis sobre la relació entre disseny, educació i política i el paper de la comunicació gràfica a la nova cultura digital.

www.eugeniovega.es

Carla Habif-Hassid Bozzo “L'accessibilitat com premissa dels projectes d'arquitectura del s.XXI”

Els projectes d'arquitectura han de contemplar els criteris d'accessibilitat com una eina per la integració social de les persones grans en els àmbits de la vida quotidiana.

La qualitat de vida de les persones grans va lligada al fet que el seu hàbitat, tant sigui una residència o casa seva, potencii els espais de privacitat i els de convivència proporcionant suports tècnics adequats que puguin atendre les necessitats de la persona. Partint de la consideració que l'esperança de vida augmenta considerablement i la població de persones grans té, cada vegada més, un major grau de dependència, és necessari dissenyar espais que siguin en la seva totalitat adaptats, practicables o "usables", que fomentin la capacitat d'autonomia personal, i que n'afavoreixin la integració.

<http://www.aia-bcn.com/>

13.05-14.00 h

TAULA RODONA “La diversitat funcional com a motor de canvi social.”

Moderada per Òscar Guayabero. Amb Kelly Arrontes, Xavier Duacastilla, Eugenio Vega, Carla Habif-Hassid Bozzo.

MESURES D'ACCESSIBILITAT

Les persones que necessitin interpretació en llengua de signes i /o mesures alternatives per facilitar la comunicació oral ho poden sol·licitar al correu electrònic reservesmuseuldisseny@eicub.net o al tel. 932 566 801 (de dimarts a divendres, de 10 a 13 h; dijous, de 15 a 17.30 h) abans del 14 de novembre.

Dates:

Dimecres 21 de novembre, de 18 a 20 h

Dijous 22 de novembre, de 9 h a 14 h i de 16 h a 19.30 h

Divendres 23 de novembre, de 10 h a 14.30 h

Lloc: Museu del Disseny de Barcelona

Activitat amb el suport de:

Contacte de premsa: Divina Huguet premsa.museuldisseny@bcn.cat 636068539- 93 256 68 00